

Adolf Černý, U italských Slovanů. V Praze 1906 (poseben odtisk iz „Květov“ 1906, št. 5. in 6.). — Urednik „Slovanskega Přehleda“, znane slovanske češki pisane smotre, Adolf Černý je bil pred tremi leti že v drugič med Slovenci v Italiji in to južno od Rezije v čedadskih in šentpetrskih krajih. Dogodke, dojme in opazke s tega svojega slovanskega potovanja je opisal v brošuri z navedenim naslovom ter svoja izvajanja ponazoril s slikami poedinih slovenskih vasi. Černý je potoval v Italijo — o, v Italijo potuje tudi mnogo Slovencev, a vse nese brzovlak ali ladja tja med kamenite umetnine Benetek ali Milana, nobeden pa se ne spomni žive slovanske sile, ki še polje blizu avstrijskih mej po žilah kulturno zanemarjenega našega elementa. Kulture iščemo drugod, sami pa je ne nosimo nikamor — ali naj to označim kot beležje našega dela? Preko tiste umetne črte, ki so jo naredili neprijateljski eksperimenti proti hrvatskemu iztoku, ne vidimo, a takisto nas zapusti na cedilu naše oko, ko se zavemo, da smo v Italiji. To nam tudi očita Černý, da se nič ne brigamo za svoje sonarodnike v Italiji, za svoje meje. „Slovenci avstrijski bi mogli brez žrtev krepiti bratski živeli v Italiji. Obrniti tja del svojih izletnikov, izbirati si tam letovišča, pri tem se bližati ljudstvu, delovati nanj, v zvezo stopati z domačo tamošnjo inteligenco: to bi bilo krepilo moralno in — gospodarsko.“

Lepo bi bilo, ko bi tega ne pisal — Čeh! Žalostna je namreč istina, da so o italjskih Slovencih pisali doslej več drugi Slovani nego mi, najbližji sosedi.

R—r.

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 164. U Zagrebu 1906. Tu čitamo tri obširne razprave, dve kulturnozgodovinski, eno juridično. Iz peresa Jos. Miloševića je životopis hrvatskega humanista frančiškana Ferkića iz Krka (1583–1669), znamenitega profesorja na padovanskem vseučilišču, prof. Duro Körbler pa piše o latinskem prevodu Teokritovih pesmi, ki sta ga izvršila dva Dubrovčanina iz druge polovice XVIII. stoletja, namreč Rajmund Kunić in Bernard Zamanja, ona ista pisatelj, ki sta svetu podala prvi vernejši latinski prevod celega Homerja (Kunić je prevedel Ilijado, Zamanja Odisejo). Zamanja je zlagal tudi hrvaške pesmi. Najobširnejša pa je razprava dr. Ivana Strohala „Današnje stanje nauke o razvitku vlas(t)nosti“.

Dr. Fr. Ilešič.

Milan Begović: Gospogja Walewska. Drama u 5 činova u stihovima. Premiera u hrv. zem. kazalištu 1. rujna 1906. (= „Savremenik“ god. I., sv. III.)

Ves omenjeni zvezek „Savremenika“ obsega edino ta dramski spis, celih 76 strani v 4°. Že iz tega obsega je spoznati, da ni kak drobiž, ki se brzo vrže na oder, ampak izziva k resnemu uvaževanju. Obsežnost sicer ne velja za temelj in merilo pri presoji kakega velikega dela, a kolikor toliko je pravo zadel že Aristotel, zahtevajoč, da pravi dramski spis imej tudi znaten obseg.

Dandanašnji jemljemo sicer obširnejše spise s precejšnjo skeptiko v roke, obširne drame pa so kar sumljive, ker se baš v drami da na malem prostoru povedati mnogo, a gostobesednost nikjer ni tako mučna kakor v igrokazu. Osobito v hrvaških spisih smo vajeni precejšnje gostobesednosti; to pot pa lahko rečemo: Begović ne govori le lepih besed, ampak on tudi ve mnogo povedati. Ta dobra lastnost je prvi pogoj za učinkovitost igre; njo smo pohvalili tudi že pri Begovićevi burki „Venus victrix“, dasi se nismo mogli strinjati s pretirano hvalo, ki se je igrici tuintam prisojala.

Z „Gospogjo Walewsko“ pa nas je pesnik presenetil; kajti od burke „Venus victrix“ pa do tega obsežnega, resnega dramskega dela je tak skok, da bi ga